Deltaprogramma

Nieuwsbrief
Jaargang 1 | Nummer 1 | September 2011

DeltaNieuws

Opgaven waterveiligheid en zoetwatervoorziening in beeld

DP2012 aangeboden aan parlement

Op Prinsjesdag is de tweede jaarlijkse rapportage van het Deltaprogramma aan het parlement aangeboden. In dit DP2012 zijn de opgaven voor waterveiligheid en zoetwatervoorziening door de negen deelprogramma's in beeld gebracht.
De resultaten en conclusies die naar aanleiding hiervan zijn getrokken, vormen de kern van het DP2012. Zo is er voor het eerst een breed gedragen nationale en regionale analyse van de knelpunten voor de zoetwatervoorziening beschikbaar. Wat onze zoetwatervoorziening betreft, blijken ons huidige watersysteem, het beheer en het beleid tegen hun grenzen aan te lopen. De droogteperioden van 2003 en het droge voorjaar van 2011 hebben laten zien dat dat geen theorie is, maar de reële praktijk.

Deltabeslissingen
Ook is de inhoud van de deltabeslissingen verduidelijkt. Zo zal de deltabeslissing over waterveiligheid naast een voorstel voor actualisering van de waterveiligheidsnormen, ook uit gebiedsgerichte strategieën bestaan om de veiligheidsopgave aan te pakken. Deze deltabeslissing is een belangrijke basis voor het samenhangende waterveiligheidsprogramma dat in het Bestuursakkoord Water is aangekondigd. De deltabeslissing Zoetwaterstrategie gaat over een strategie voor een duurzame en economisch doelmatige zoetwatervoorziening in Nederland. Een nationaal beleidskader nieuwbouw en herstructurering en aanbevelingen voor wateroverlast en hittestress is waar de deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie over zal gaan. Rijn-Maasdelta richt zich op een strategie voor de bescherming tegen hoog water van dit cruciale overgangsgebied in de delta en op oplossingen voor de zoetwatervoorziening. De deltabeslissing Peilbeheer IJsselmeergebied tenslotte gaat over de strategie voor de watervoorraad in dit meer gelet op de zoetwatervoorziening en de veiligheid.

Inhoud

Deltaprogramma Veiligheid 3
Deltaprogramma Zoetwater 5
Deltaprogramma Nieuwbouw en Herstructurering 6
Deltaprogramma Waddengebied 7
Deltaprogramma IJsselmeergebied 8
Deltaprogramma Kust 9
Deltaprogramma Rivieren 12
Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden 14
Deltaprogramma Zuidwestelijke Delta 14

FOTO Henri Cormont

Nuchter en adaptief
De aanpak van het Deltaprogramma is nuchter en adaptief. Kennis is daarbij een essentiële pijler van het programma. Nuchter en adaptief is onder meer zichtbaar in het 'adaptieve deltamanagement'. Het is doen wat nu nodig is, niet te veel en niet te weinig, zonder toekomstige mogelijkheden uit te sluiten. In het DP 2012 is adaptief deltamanagement verder uitgewerkt.
Het DP 2012 is tot stand gekomen in samenwerking met de ministeries van Infrastructuur en Milieu, Economie, Landbouw en Innovatie, de provincies, waterschappen en gemeenten en met inbreng van maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Vorig jaar verscheen de eerste rapportage over het Deltaprogramma. Die stond in het teken van hoe het werk in de periode tot 2015 moet worden aangepakt.
Volgend jaar zullen in het DP2013 de mogelijke strategieën centraal staan. Die worden uitgewerkt in voorkeurs-strategieën in het DP2014 en zullen leiden tot voorstellen voor de deltabeslissingen in het DP2015, dat zal verschijnen in 2014.

FOTO Tineke Dijkstra

Proces Deltaprogramma 2013

Na de succesvolle afronding van het DP2012, de jaarlijkse rapportage van het Deltaprogramma, zijn we alweer druk bezig met de voorbereiding op het DP2013. Een planning op hoofdlijnen ligt er al.

Belangrijke momenten zijn de bijeenkomsten van de Stuurgroep Deltaprogramma (SG DP) en het Nationaal Bestuurlijk Overleg (NBO). In de Stuurgroep Deltaprogramma wordt de samenhang in het Deltaprogramma besproken en in het bijzonder de vijf deltabeslissingen (zie ook openingsartikel). Hiervoor zijn twee bijeenkomsten gepland: op 2 februari 2012 en 26 april 2012. In het Nationaal Bestuurlijk Overleg vindt bestuurlijke afstemming plaats over de jaarlijkse rapportage van het Deltaprogramma. Dit overleg komt op 26 juni 2012 bij elkaar.
In de planning tot 2015 zijn de vijf deltabeslissingen Waterveiligheid, Zoetwaterstrategie, Ruimtelijke adaptatie, Rijn-Maasdelta en Peilbeheer IJsselmeergebied bepalend en richtinggevend. Om te komen tot een set samenhangende deltabeslissingen is voor het Deltaprogramma en de deelprogramma's een besluitvormingsproces voor de komende jaren ontworpen. Het DP2012 bevat analyses van de opgaven voor veiligheid en zoet water. In de fase hiervoor zijn in het DP2011 de plannen van aanpak van de deelprogramma's voor de periode tot 2015 opgenomen. Gebaseerd op de analyses van de opgaven zal in het DP2013 het verkennen van mogelijke oplossingsrichtingen centraal staan. Deze oplossingsrichtingen worden vervolgens uitgewerkt in voorkeursstrategieën in het DP 2014 en leiden uiteindelijk tot voorstellen voor deltabeslissingen in 2015.

Schematische weergave proces Deltaprogamma tot 2015

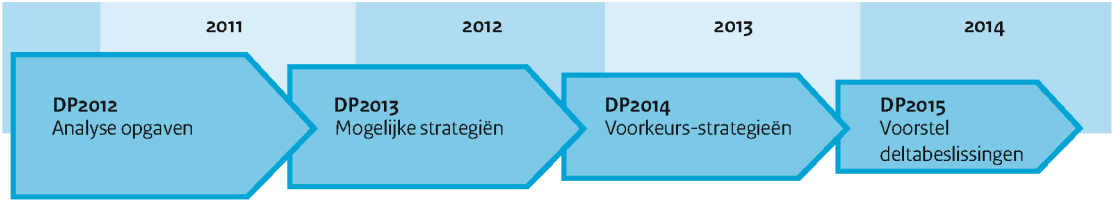

Tweede Nationaal Deltacongres op 3 november

Premier is voornemens Deltaparade te openen

Het Tweede Nationaal Deltacongres vindt plaats op 3 november in Amsterdam RAI en staat in het teken van de tweede rapportage van het Deltaprogramma, het DP2012, die op Prinsjesdag (20 september) verschijnt. Hierin staan de veiligheid van ons land en een adequate zoetwatervoorziening nu en in de toekomst centraal.

Na verwelkoming van deltacommissaris Wim Kuijken en staatssecretaris Joop Atsma, komen 's ochtends andere prominente sprekers aan het woord. Zij gaan vanuit een breed perspectief in op de onderwerpen in het Deltaprogramma en op de bijzondere aanpak van het programma. In het middagprogramma wordt in het plenaire deel de aandacht gericht op waterveiligheid, zoetwatervoorziening en de invulling van adaptief deltamanagement.

Deltaparade
Minister-president Rutte is voornemens 's middags de Deltaparade te openen, waar ruim tijd en gelegenheid is om op interactieve en informele wijze kennis en ervaringen uit te wisselen. Alle negen deelprogramma's van het Deltaprogramma presenteren zich hier en iedereen kan hier zien waar het Deltaprogramma voor staat en wat de vorderingen zijn. De deelprogramma's zijn: Veiligheid, Nieuwbouw en Herstructurering, Zoetwater, IJsselmeergebied, Rijnmond-Drechtsteden, Zuidwestelijke Delta, Rivieren, Kust, Waddengebied.
De Deltaparade staat dit jaar op de grote tentoonstelling Integrated Aqua Solutions, die van 1 tot en met 4 november plaatsvindt in het kader van de International Water Week.

Op het Deltacongres kunt u iedereen ontmoeten die te maken heeft met het Deltaprogramma: bewindspersonen, kamerleden, gedeputeerden, dijkgraven, wethouders, burgemeesters, bestuurlijk en technisch deskundigen, vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en direct betrokken medewerkers bij het Deltaprogramma.

Waar en wanneer

Het Deltacongres vindt plaats op **donderdag 3 november 2011 in het Auditorium Amsterdam RAI Convention Centre** (tijdens de International Water Week)

Meer informatie en aanmelden?
Wilt u meer informatie over het programma of u aanmelden?
Kijk op: www.deltacommissaris.nl
of mail naar:
info@nationaaldeltacongres.nl

Deltaprogramma Veiligheid

In Nederland blijft het steeds nodig om verder te werken aan de waterveiligheid. De totale waterveiligheidsopgave voor de komende decennia (2050) is opgebouwd uit drie onderdelen: niet alleen nu de veiligheid op orde krijgen, maar ook in de toekomst de veiligheid op orde houden en waar nodig beschermingsniveaus uitbouwen.

1
Nu: veiligheid op orde krijgen

Het huidige beleid tegen overstromingen vindt zijn basis grotendeels in de jaren '60 van de vorige eeuw. In die tijd heeft de eerste Deltacommissie naar aanleiding van de Watersnoodramp in 1953 normen voor waterveiligheid ontwikkeld. Die zijn vastgelegd in de Waterwet. Periodiek worden in Nederland alle belangrijke waterkeringen (duinen, dijken, kunstwerken) beoordeeld op hoogte en sterkte. Waar nodig worden keringen versterkt.
Niet alle waterkeringen voldoen op dit moment aan de huidige wettelijke normen. Bovendien komen we steeds meer te weten over de stabiliteit en de sterkte van de keringen. De lopende programma's (Ruimte voor Rivieren, Maas, Hoogwaterbeschermingsprogramma-2, Herstel Steenbekledingen) moeten worden voortgezet om er voor te zorgen dat de keringen en rivieren voldoen aan de wettelijke eisen. De derde toetsing van de primaire waterkeringen schetst een actueel beeld van de waterstaatkundige toestand van de primaire keringen. De resultaten van de toetsing zijn het startpunt voor een nieuw verbeterprogramma. Dit verbeterprogramma is noodzakelijk om de basis helemaal op orde te krijgen.

2
Toekomst: de veiligheid op orde houden

Door klimaatverandering stijgt de zeespiegel en neemt de piekafvoer in de grote rivieren toe. Bovendien daalt de bodem. De komende decennia zijn aanpassingen aan de keringen en rivieren noodzakelijk om er voor te zorgen dat ook in de toekomst het wettelijke beschermingsniveau ook daadwerkelijk geboden wordt.

3
Toekomst: waar nodig beschermingsniveau uitbouwen

De beschermingsniveaus tegen overstromingen (de normen waaraan de dijken moeten voldoen) die nu in de wet vastliggen, zijn gebaseerd op inzichten uit de jaren '60 voor de kust en de jaren '90 voor de rivieren. Sindsdien zijn zowel het aantal mensen als de economische waarde achter de dijken, duinen en dammen

gestegen. Deze zullen de komende decennia (nog) verder toenemen. De potentiële gevolgen van een overstroming worden dus steeds groter. We bekijken daarom of de huidige beschermingsniveaus nog passen bij de toekomstige economische waarden en aantallen mensen achter de keringen.

Samenhangend veiligheidsprogramma
De zes gebiedsgerichte deelprogramma's van het Deltaprogramma ontwikkelen mogelijke strategieën voor de toekomstige opgaven (zie 2 en 3) en houden daarbij rekening met de opgave die volgt uit de derde toetsronde en met nieuwe technische inzichten (zie 1). Het is belangrijk om hiervoor een integraal en samenhangend veiligheidsprogramma te ontwikkelen, want het:

- is efficiënter om verschillende werken met elkaar te combineren;
- voorkomt extra overlast voor bewoners;
- biedt mogelijkheden voor meekoppeling van regionale (ruimtelijke) initiatieven.

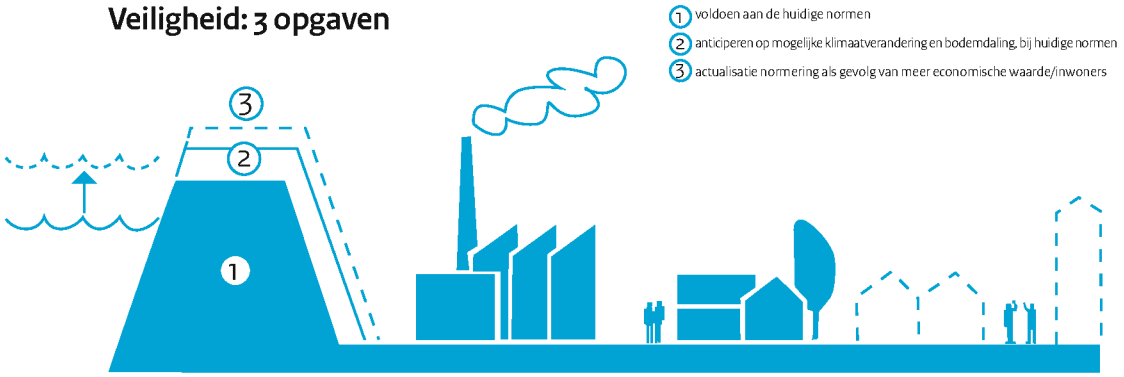

Verder werken aan waterveiligheid

Deltaprogramma Veiligheid

In Nederland blijft het steeds nodig om verder te werken aan de waterveiligheid. Binnen het Deltaprogramma Veiligheid is het actualiseren van de waterveiligheidsnormen voor de lange termijn een belangrijk thema, naast de verkenning van deltadijken, gebiedspilots en buitendijkse veiligheid.

In 2014 moeten bepalende beslissingen worden genomen over de veiligheid en watervoorziening voor deze eeuw. Voor het Deltaprogramma Veiligheid betekent dit 'het actualiseren van de veiligheidsnormen', een belangrijk onderdeel van de deltabeslissing Waterveiligheid. De huidige waterveiligheidsnormen voor primaire waterkeringen zijn grotendeels gebaseerd op inzichten uit de jaren '60. Vanwege de toename van het aantal mensen en de economische waarde van het gebied achter de waterkeringen, is in het Nationale Waterplan en het Deltaprogramma aangekondigd dat met de nieuwste technische kennis en inzichten wordt onderzocht of de huidige beschermingniveaus (voor bepaalde gebieden) moeten worden aangepast.

De centrale vraag is hoe veilig willen we zijn voor water en tegen welke prijs? **FOTO** Tineke Dijkstra

Stappen tot nu toe
Op de vier onderdelen normering, deltadijken, gebiedspilots en buitendijks zijn in 2011 verdere stappen gezet. De stand van zaken is als volgt:

Normering
In het voorjaar van 2011 zijn verschillende studies door het kennisinstituut Deltares afgerond: een maatschappelijke kosten/batenanalyse (MKBA) en slachtofferrisicoanalyses. Voor een kwaliteitsborging zijn de studies uitgezet bij het Expertise Netwerk Waterveiligheid (ENW) en het Centraal Planbureau (CPB). De onderzoeken leveren informatie en inzichten op die ondersteunend

zijn bij de politiek-maatschappelijke afwegingen over de aanscherping van de dat de discussie over het actualiseren van de normering de komende tijd van start zal gaan.

Deltadijken
Deltadijken zijn zo hoog, breed of sterk dat de kans op een plotselinge en oncontroleerbare overstroming vrijwel nihil is. Een verkenning deltadijken door de Waterdienst en Deltares is bijna afgerond. De verkenning richt zich op de technische, financieel-economische, bestuurlijk-juridische en landschappelijke aspecten van deltadijken, zowel in stedelijk als in landelijk gebied.

Gebiedspilots
Zes gebiedspilots meerlaagsveiligheid worden uitgevoerd met het doel om met betrokken (regionale) partijen te bekijken hoe verschillende kans- en gevolgbeperkende maatregelen in onderlinge samenhang kunnen bijdragen aan waterveiligheid, gebruikmakend van het concept meerlaagsveiligheid. In dat concept wordt naast het voorkómen van overstromingen ook gekeken naar de mogelijkheden om de gevolgen van een eventuele overstroming zo veel mogelijk te beperken met een duurzame ruimtelijke inrichting en de verbetering van de rampenbeheersing.
De resultaten van de verschillende gebiedspilots presenteren en bespreken we in de synthesebijeenkomst op 5 oktober.

Buitendijks
Rijk en regio hebben in een gezamenlijk projectteam onderzocht of het nodig is het buitendijkse beleid te herijken. Daarbij is gekeken naar de risico's op slachtoffers, de risicocommunicatie en de regionale invulling van het buitendijks beleid. Het projectteam heeft conclusies opgesteld die de staatssecretaris binnenkort zal bespreken in het Bestuurlijk Koepel Overleg.

Wat willen wij in 2011 nog voor elkaar krijgen?
De consultatie van verschillende betrokken partijen wordt gestart. Wij willen graag de gebiedsgerichte deelprogramma's, de bestuurlijke koepels en verschillende adviesorganen raadplegen. Het doel van de consultatie is om bestuurlijke overeenstemming te verkrijgen over de wijze waarop de verschillende gebiedsgerichte deelprogramma's de veiligheidsopgave in hun strategieën zullen uitwerken in de periode tot 2014, die moeten uitmonden in een samenhangend veiligheidsprogramma. Staatssecretaris Atsma zal dit ook met de Tweede Kamer bespreken.

Wat is meerlaagsveiligheid?

Met het concept meerlaagsveiligheid beogen we het waterveiligheidsbeleid te richten op bescherming tegen het water én de beperking van de gevolgen bij een onverhoopte calamiteit.

Meerlaagsveiligheid bestaat uit drie lagen:
1. Voorop staat preventie
2. Duurzame ruimtelijke planning (dit wordt uitgewerkt door het Deltaprogramma Nieuwbouw en Herstructurering)
3. Rampenbeheersing op orde krijgen en houden

Knelpuntenanalyse: Zoetwatervoorziening loopt tegen grenzen aan

Deltaprogramma Zoetwater

Door sociaal-economische ontwikkelingen en klimaatverandering kan de vraag naar zoet water toe en het aanbod afnemen. Dit betekent dat de komende decennia knelpunten waarschijnlijk sterk kunnen gaan toenemen. Dit is de hoofdconclusie van de knelpuntenanalyse die het deelprogramma Zoetwater heeft uitgevoerd.

De knelpuntenanalyse laat zien dat de gevolgen voor de zoetwatervoorziening in 2050 - op basis van de scenario's met snelle klimaatverandering - verschillen per regio. In het IJsselmeergebied ontstaat met het huidige peilbeheer eens in de tien jaar een watertekort. In de kustprovincies, waar verzilting een probleem kan zijn, wordt de inlaatnorm in een droog jaar voor lange periodes overschreden, met name bij Gouda. In de gebieden die afhankelijk zijn van de aanvoer van rivieren en kanalen treden zelfs in een gemiddeld jaar knelpunten op met peilhandhaving, waterkwaliteit en inlaat van water voor het regionale watersysteem. Ook op de hoge zandgronden, waar geen wateraanvoer van buiten is, treden in een gemiddeld jaar knelpunten op voor landbouw, natuur en recreatie. Dit komt vooral door het dalen van de grondwaterstand en doordat het regionale watersysteem steeds meer droogvalt.
Uit de analyse blijkt dat bij een langzame klimaatverandering er in 2050 geen extra knelpunten ontstaan in de waterlevering. Wel zullen regelmatig problemen optreden die vergelijkbaar zijn met de problemen, zoals in 1976, 2003 en het voorjaar van 2011. De analyse laat daarnaast zien dat er knelpunten kunnen ontstaan door een grotere watervraag vanuit de gebruiksfuncties.

Schade aan economie
Als er meer knelpunten zijn, betekent dit dat de schade aan de economie toeneemt. Dit geldt bijvoorbeeld voor de landbouw, scheepvaart, natuur, industrie, waterrecreatie en visserij. Het kan ook betekenen dat onze nutsvoorziening en veiligheid in gevaar komt of dat er onomkeerbare schade optreedt. In een groot deel van Nederland komt bij snelle klimaatverandering in 2050 in een droog jaar de ongestoorde levering van energie en drinkwater onder druk te staan. Bovendien is onomkeerbare schade aan natuur en schade aan infrastructuur niet altijd te voorkomen.
De knelpuntenanalyse van de zoetwatervoorziening is op basis van gezamenlijk onderzoek op interactieve wijze tot stand gekomen. Daarmee ligt er voor het eerst een breed gedragen beschrijving van het hele watersysteem. De knelpuntenanalyse vormt een goede basis om te werken aan mogelijke strategieën waar de fase 2 op is gericht.

Beschrijving totale watersysteem rond

Deltaprogramma Zoetwater

De eerste fase van het deelprogramma Zoetwater stond in het teken van de knelpuntenanalyse. In het afgelopen jaar hebben we vraag en aanbod van zoet water voor nu en in de toekomst (2050 met een doorkijk naar 2100) in kaart gebracht. Voor het eerst hebben we nu een breed gedragen beschrijving van het totale watersysteem.

De analyse laat zien dat als we niets doen er steeds vaker watertekorten kunnen ontstaan door klimaatverandering en maatschappelijke ontwikkelingen. De droogteperiode van het afgelopen voorjaar onderstreept nog eens dat ons zoetwatersysteem met het huidige waterbeleid tegen zijn grenzen aanloopt. Tijdens een algemeen overleg op 16 juni in de Tweede Kamer zei staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, Joop Atsma, dan ook dat de zoetwatervoorziening hoog op de agenda staat.

Flexibeler en efficienter inrichten

Extra maatregelen noodzakelijk

De overheid moet nu extra maatregelen nemen om te zorgen dat Nederland ook in de toekomst voldoende zoet water heeft. Een ruime meerderheid van de Nederlanders die de directie Communicatie van het ministerie van Infrastructuur en Milieu hierover begin juni van dit jaar ondervraagd heeft, is het met deze stelling eens.

Om problemen te voorkomen, moeten we het beleid opnieuw onder de loep nemen. Dat biedt tegelijkertijd de mogelijkheid om kansen te benutten die voortvloeien uit de unieke ligging van Nederland in de delta. Het deelprogramma Zoetwater richt zich daarom op het flexibeler en efficiënter inrichten van het watersysteem. Dus: voldoende zoetwater op de juiste plek, op het juiste moment en van de juiste kwaliteit. Daarnaast staat efficiënter watergebruik op de agenda.

Doelen formuleren

In het DP2012 adviseert de deltacommissaris om maatschappelijke en economische doelen te formuleren die gericht zijn op een doelmatige zoetwatervoorziening. Dit gebeurt op basis van toekomstperspectieven en ambities. Daarnaast worden mogelijke strategieën ontwikkeld om de gestelde doelen te realiseren. Het deelprogramma Zoetwater gaat hier in fase 2 mee aan de slag in samenwerking en afstemming met de regio's, sectoren en andere deelprogramma's van het Deltaprogramma.

De resultaten van de knelpuntenanalyse zijn beschreven in een bestuurlijke rapportage die met Prinsjesdag is gepubliceerd. Maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en kennisinstellingen hebben er een belangrijke bijdrage aan geleverd. Het resultaat kan hierdoor rekenen op een brede steun en vormt een solide basis voor de volgende fase. Programmadirecteur Ans van den Bosch heeft alle partijen die tot nu toe hebben bijgedragen een groot compliment gegeven. Ze kijkt ernaar uit om gezamenlijk vorm en inhoud te geven aan fase 2.

Door de droogteperiode dit voorjaar is een poel gedeeltelijk drooggevallen en sterven waterplanten

FOTO Henri Cormont

Weten, willen, kunnen en moeten

Deltaprogramma Nieuwbouw en Herstructurering

Het Deltaprogramma Nieuwbouw en Herstructurering heeft een analyse gemaakt van de problemen rond waterbeheer in relatie tot stedelijke (her)ontwikkelingen. Dat gaat zowel over de gevolgen van een overstroming, als over schade die kan ontstaan door bijvoorbeeld wateroverlast en droogte.

Om te weten wat in dit kader op het gebied van ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling gedaan kan worden, was die inventarisatie nodig. Wat zijn de problemen, wie is verantwoordelijk voor het vinden van een oplossing en wat wordt er op dit moment al gedaan?

Bouwen en waterveiligheid

Natuurlijk is het voorkomen van overstromingen prioriteit, maar 100% garantie bestaat niet. Daarom is het belangrijk te kijken naar de mogelijkheden van beperking van schade en slachtoffers. Daar kan meer aandacht aan worden gegeven.

Verder verschillen de overstromingsrisico's uiteraard van plek tot plek. Dat vraagt om maatwerk voor elk risicogebied. Het Rijk ontwikkelt samen met andere overheden een methode voor overstromings-risicozonering. Op basis daarvan is het mogelijk de juiste maatregelen te treffen. Zo neemt het Rijk het initiatief een Algemene Maatregel van Bestuur (AmvB) op stellen, met daarin mogelijk voorwaarden voor de bescherming van vitale objecten en kwetsbare functies.

De klimaatbestendige stad
Door een grotere bewonersdichtheid, meer bestrating en klimaatverandering blijken steden steeds gevoeliger voor wateroverlast, droogte en hitte. Er is nog geen sprake van een structurele toekomstgerichte aanpak om de mogelijke risico's het hoofd te bieden. Het is belangrijk dat alle betrokken partijen daar samen aan werken. Maar de economische crisis zet die samenwerking onder druk: de projecten die nog lopen zijn kleinschalig en steeds minder in staat om (financieel) bij te dragen aan oplossingen.

Onbekend en onderschat
Slechts weinig spelers in stedelijke ontwikkeling en waterbeheer geven actief invulling aan de vraagstukken rond waterveiligheid en klimaatbestendigheid. Dat heeft vaak te maken met een combinatie van factoren: gebrek aan kennis, onzekerheid over het nut van eventuele maatregelen en de hoge kosten daarvan. Deze factoren komen in de probleemanalyse aan bod.
De probleemanalyse vormt het uitgangspunt voor diverse participatiebijeenkomsten die de komende tijd plaatsvinden. Bij die bijeenkomsten schuiven alle betrokken partijen aan: gemeenten, provincies, waterschappen, het Rijk en andere stakeholders. Het is zaak bewust handelen te bevorderen: om onbekendheid, onderschatting, onzekerheid en onaantrekkelijkheid om te zetten in kennis (weten), bereidheid (willen) en mogelijkheden (kunnen) en zo nodig in eisen (moeten).

Meer weten?
Voor meer informatie over de participatiebijeenkomsten, mail naar: dpnh@minienm.nl

Kijken naar alternatieve veiligheidsstrategieën die passen bij ambities

Deltaprogramma Waddengebied

Het Deltaprogramma Waddengebied heeft de ambitie een duurzame waterveiligheid te garanderen en tegelijkertijd kansen te creëren voor robuuste en veerkrachtige natuur en voor duurzaam menselijk gebruik. We zoeken naar multifunctionele oplossingen voor de toekomst. Naar veiligheidsmaatregelen die ook een positief effect hebben op de natuurlijke processen en op de kenmerkende abiotiek en biotiek van het Waddengebied die het wereldwijd uniek maken. Denk hierbij aan het gebied als de kraamkamer voor vis en als foerageergebied voor trekvogels uit grote delen van de wereld. Maar het Waddengebied is ook verblijfplaats voor zeehonden en geboortegrond van de beroemde Zeeuwse mossel.

Verder in drie clusters
Het Deltaprogramma Waddengebied gaat in fase 2 verder in drie clusters.

- Het cluster Veiligheidsopgave buigt zich over de vraag of er kansen zijn voor nieuwe veiligheidsstrategieën. Eind 2010 is geconstateerd dat 130 kilometer waterkering in het Waddengebied niet voldoet aan de wettelijke veiligheidsnorm. Behalve het versterken van deze huidige keringen, willen we ook kijken wat er moet worden gedaan om de mogelijke effecten van de klimaatverandering voor te blijven. Als input voor het Deltaprogramma 2013 maken we een goede inschatting van de toekomstige veiligheidsopgave.
- Het cluster *Veiligheidsstrategieën* onderzoekt de houdbaarheid van bestaande strategieën om de waterveiligheid te garanderen. De vraag is of er alternatieve strategieën zijn, om de waterveiligheid in het Waddengebied op lange termijn te kunnen garanderen die meer bieden en net zoveel of zelfs minder kosten. Nieuwe strategieën maken bij voorkeur meer gebruik van natuurlijke processen, keringen waarin natuur een waterkerende functie kan vervullen, andere innovatieve (multifunctionele) dijkconcepten, inrichtingsmaatregelen voor buitendijkse functies en binnendijkse opvang van schade als gevolg van het falen van een dijk.
- Bij het cluster *Systeem en Monitoring* gaat het om het nauwkeuriger kunnen voorspellen van de ontwikkelingen in het Waddengebied en het kunnen volgen van die ontwikkelingen. De zeespiegelstijging zal in het Waddengebied mogelijk leiden tot verandering van stroomsnelheden en verplaatsing van geulen. Hoevéél het gebied zal gaan veranderen en in welk tempo, is nog onbekend. Om te kunnen voorspellen of het Waddengebied op lange termijn een veilig gebied blijft, is meer kennis nodig over de ontwikkeling van de morfologie. De effecten van klimaatverandering op het Waddensysteem zullen zoveel mogelijk in internationale context worden gemonitord en geanalyseerd. Onderzoekers en beleidsmakers in Duitsland en Denemarken hebben aangegeven dat zij graag hun werk op het gebied van klimaatadaptatie willen koppelen aan het werk van het cluster Systeem en Monitoring. Het Deltaprogramma Waddengebied probeert daarom binnen het kader van de samenwerking tussen Denemarken, Duitsland en Nederland afspraken te maken over verdere samenwerking.

Bij de uitwerking van de clusters worden burgers, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven nauw betrokken. Vanuit het Deltaprogramma Waddengebied organiseren we zowel algemene informatiebijeenkomsten, als thematische werkbijeenkomsten, die gericht zijn op het samen in beeld brengen van de opgaven in het gebied en het verkennen van nieuwe strategieën die hierop een antwoord kunnen bieden.

Meer weten?
Een uitgebreide beschrijving van de clusters vindt u in het werkplan Deltaprogramma Waddengebied DP2011-2012, zie: www.delta-programmawaddengebied.nl.

Het Waddengebied is wereldwijd een uniek gebied
FOTO Marcel Kentin

Voorbereiding fase 2 bijna afgerond

Deltaprogramma IJsselmeergebied

Het Deltaprogramma IJsselmeergebied stelde de afgelopen maanden het plan van aanpak voor de tweede fase op. De werkzaamheden van de tweede fase kunnen beginnen.

Afgelopen periode stond voor het Deltaprogramma IJsselmeergebied in het teken van de voorbereiding op de tweede fase. Naast het opstellen van een plan van aanpak hebben we diverse uitbestedingen voorbereid en uitgezet. Medewerkers van het programmabureau van het Deltaprogramma, van provincies en de zogeheten ambassadeurs, zijn de afgelopen tijd bezig geweest om het plan van aanpak voor de tweede fase op te stellen. Petra van den Brand van het programmabureau coördineerde dat werk. "We hebben dat gedaan door eerst samen te kijken wat de resultaten van de eerste fase zijn. Wat kan beter en wat is nodig vanuit het nationale Deltaprogramma? Partners, zoals de provincies en maatschappelijke organisaties, hebben aangegeven wat zij zelf willen bijdragen. Dat is ook opgenomen in de aanpak. Het plan van aanpak is zo een plan geworden van en voor de samenwerkingspartners in het IJsselmeergebied."

Mogelijke strategieën

In de tweede fase gaat het Deltaprogramma IJsselmeergebied verder met het in fase 1 ingezette proces. Dat betekent dat wordt voortgebouwd op de al ontwikkelde strategieën, en dat de succesvolle bestuurlijke en ambtelijke samenwerking in de vorm van onder andere IJsselmeerdagen wordt voortgezet. "Het Deltaprogramma IJsselmeergebied heeft in de eerste fase al een eerste lichting strategieën opgesteld. In de komende fase gaan we deze strategieën vervolmaken. De samenwerkingspartners gaan in beeld brengen wat de gewenste ruimtelijk-economische ontwikkeling is en wat dat betekent voor de strategieën. Ook verwacht ik dat de samenwerking met andere deelprogramma's leidt tot aanpassing van de strategieën. Met de Deltaprogramma's Zoetwater, Rivieren en Rijnmond-Drechtsteden gaan we samenhangende strategieën ontwikkelen. Ook komen we samen met hen tot een heldere vraagstelling voor de IJssel-Vechtdelta."

Half september heeft de Bestuurlijk Kerngroep IJsselmeergebied het plan van aanpak behandeld. "We hebben daarnaast de

Petra van den Brand

afgelopen maanden een aantal uitbestedingen voorbereid en uitgezet," vertelt Van den Brand. "Die zijn nog niet allemaal afgerond, maar met een paar weken verwachten we ook daar klaar mee te zijn. Dan kunnen we op volle kracht aan de slag."

Resultaten fase 2

De bedoeling is om de tweede fase af te sluiten met een bestuurlijke conferentie, waarin het zogeheten 'oogstdocument' van fase 2 centraal staat. De deelnemers wordt gevraagd of zij kunnen onderschrijven:

- de set van mogelijke strategieën, die op zijn beurt dient als input voor de besluitvorming op landelijk niveau;
- de contouren van het eindproduct van het deelprogramma IJsselmeergebied in 2014 en de besluitvorming op weg er naar toe;
- de hoofdlijnen van de aanpak voor fase 3.

Deltacommissaris bezoekt Volendamse visser

De deltacommissaris voer deze zomer mee met Patrick Schilder, de laatste Volendamse beroepsvisser en zag hoe het met visstand in het Markermeer-IJmeer gesteld is.

Deltacommissaris Wim Kuijken was dinsdag 5 juli te gast bij de Volendamse beroepsvisser Patrick Schilder. In het Deltaprogramma zijn voor het IJsselmeergebied vier opgaven opgesteld: waterveiligheid, zoetwatervoorziening, ecologie en ruimtelijke kwaliteit. Het accent ligt op de eerste twee, maar voor het Markermeer-IJmeer is de opgave voor ecologie ook een belangrijke. Omdat de ecologische kwaliteit van het gebied ook van belang is voor de visstand wil de visserij dat ook hun standpunt goed bekend is bij de deltacommissaris. Ook de visserij wordt dus betrokken bij het Deltaprogramma IJsselmeergebied.

'Ecologie is een van de opgaven voor het Markermeer-IJmeer. Ik heb de uitnodiging van de heer Schilder om te komen kijken natuurlijk positief ontvangen,' reageerde Wim Kuijken op het programma dat voor hem was samengesteld. Dat belichtte vanuit verschillende invalshoeken de ecologische ontwikkelingen in het Markermeer-IJmeer. De Deltacommissaris vroeg de aanwezige partijen samen verder te kijken naar mogelijke oplossingen voor de problemen die zijn ontstaan.

De vraag, die zowel door de aanwezige ecologen, als door beroepsvisser Patrick Schilder werd geagendeerd was: wat is de oorzaak van de sterke achteruitgang van de visstand in het gebied? In de discussie tussen de aanwezigen werd een aantal mogelijke oorzaken benoemd, zoals terugloop van het voedselaanbod, de teruggang van de hoeveelheid driehoeksmosselen en verandering van het klimaat. Ook werd benadrukt dat het om een heel jong ecosysteem gaat, waarin zich -in de korte periode na de bouw van de Afsluitdijk- enorme veranderingen hebben voltrokken. Dat onderstreept het belang van een goed antwoord op deze vraag. Pas als we hierop het antwoord weten, is het mogelijk te overzien wat er aan gedaan kan worden.

Meer weten?

Meer informatie over het bezoek staat op: www.deltacommissaris.nl.

Dag van de dijk

Deltaprogramma IJsselmeergebied

Deltaprogramma IJsselmeergebied doet mee aan de Dag van de dijk op 24 september 2011. Kom ook langs!

De Dag van de dijk wordt georganiseerd door de Nederlandse waterschappen op zaterdag 24 september. Het Deltaprogramma IJsselmeergebied is die dag te gast bij Waterschap Zuiderzeeland (Lindelaan 20, Lelystad). Tussen 10.00 en 15.00 uur is iedereen van harte welkom.
Bezoekers kunnen daar zien wat het Deltaprogramma IJsselmeergebied inhoudt en wat effecten kunnen zijn als het peil in het IJsselmeergebied wijzigt. De provincie Flevoland, Waterschap Zuiderzeeland en het programmabureau bemensen gezamenlijk de *stand* van het Deltaprogramma. Daarnaast kunnen bezoekers meedoen aan activiteiten die Waterschap Zuiderzeeland speciaal voor die dag organiseert.

FOTO Theo Bos

Achtergrond
Nederland is beroemd om zijn deltawerken en dijken. Dijken die onderhouden worden door de 25 waterschappen in Nederland. Zonder deze dijken is het in het grootste deel van Nederland niet mogelijk om te wonen, werken en recreëren. De Nederlandse waterschappen organiseren de Dag van de dijk om mensen bewust te laten worden van wat er allemaal moet gebeuren om leven in Nederland mogelijk te maken en houden. De Deltaprogramma's Rivieren en IJsselmeergebied zien in de Dag van de dijk een goede mogelijkheid om geïnteresseerde bezoekers kennis te laten maken met het Deltaprogramma.

Kijk op www.zuiderzeeland.nl voor meer informatie over de Dag van de dijk.

Strandtenthouders willen betrokken zijn

Deltaprogramma Kust

Geïnspireerd door de brede bijeenkomst van het Deltaprogramma Kust op 10 februari jl. heeft Strand Nederland (de vereniging van strandtenthouders) contact gezocht met het Deltaprogramma Kust. Strand Nederland wil graag meer betrokken zijn bij het overleg over de veiligheid en ontwikkeling van de Nederlandse kust.

Strandpaviljoen bij nieuwe duinenrij **FOTO** Tineke Dijkstra

Medewerkers van het Deltaprogramma Kust zijn op 14 juni te gast geweest bij de regio Midden-Nederland om zich te presenteren. Besproken is hoe de betrokkenheid van de strandtenthouders meer gestalte kan krijgen. Strand Nederland zal in ieder geval via de gebruikelijke informatiekanalen op de hoogte worden gehouden. Daarnaast zullen vertegenwoordigers van Strand Nederland bijvoorbeeld aanschuiven bij de zogenaamde Ateliers Kustkwaliteit en de themabijeenkomsten Kust die door de overlegorganen worden georganiseerd. Strand Nederland brengt het Deltaprogramma Kust onder de aandacht van haar leden. Zo zal Deltaprogramma Kust op 31 oktober aanwezig zijn bij de landelijke kustdagen, die het Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen organiseert in samenwerking met Strand Nederland.

Tijdelijk gebruik kansrijke optie voor ontwikkeling kustgebied

Deltaprogramma Kust

Gebieden die in verband met het Deltaprogramma mogelijk op de schop moeten, kunnen in de tussentijd soms toch gebruikt worden. Deltaprogramma Kust en het innovatieproject Tijdelijk Anders Bestemmen (TAB) zijn op zoek naar plekken waar dit mogelijk is.

Bepaalde gebieden zijn met het oog op de waterveiligheid van Nederland voor lange tijd gereserveerd. Lokale en regionale ontwikkeling zijn aan zulke randvoorwaarden gebonden dat ontwikkelaars dit ervaren als het 'op slot zitten' van het gebied. Om economische en sociale redenen accepteert de maatschappij het 'op slot zetten' van gebieden steeds minder en is er een roep om meer flexibiliteit.
Daarom onderzochten het Deltaprogramma Kust en het innovatieproject Tijdelijk Anders Bestemmen hoe ruimte die vanwege waterveiligheidsmaatregelen planologisch moeilijk te ontwikkelen is, in de tussentijd toch benut kan worden. Voorwaarde is dat de ruimte op het juiste moment weer leeg beschikbaar komt.

Tijdelijk gebruik biedt voordelen
Een mooi voorbeeld is Scheveningen Haven. Met het vrijkomen van het Norfolkterrein ligt het voor de hand om het hele havengebied te transformeren. De gemeente wil de zes hectare grond gebruiken voor woningbouw, toerisme en de visserijsector. Momenteel ligt het terrein buitendijks en bevindt de waterkerende dijk zich achter de haven. Vooralsnog voldoet deze dijk aan de geldende waterveiligheidsnorm, maar mogelijk in 2050 niet meer. Dat maakt ingrijpen op termijn noodzakelijk. Eén van de manieren om in te grijpen is het zeewaarts aanleggen van een verharde kering. In dat geval komt de haven binnendijks te liggen.

Deze mogelijke toekomstige sprong van buitendijks naar binnendijks schept andere mogelijkheden voor het gebied, dan bijvoorbeeld het geval is in de huidige buitendijkse situatie. Het besluit over het al dan niet zeewaarts verplaatsen van de dijk wordt de komende jaren nog niet verwacht. In de tussentijd kan de haven met een tijdelijk programma op de kaart worden gezet. Een goed voorbeeld daarvan zijn de voorzieningen voor surfers op de kop van de haven. Het tijdelijke gebruik valt verder uit te breiden met tijdelijke horeca, exposities, hotels of woonaccommodaties. Hiermee kan het gebied zich onderscheiden en ontwikkelen. Dit kan bovendien ook een impuls geven aan de Scheveningse boulevard en het toegangsgebied van de badplaats.

Innovatieproject Tijdelijk Anders Bestemmen (TAB) is een samenwerkingsverband van Rijkswaterstaat, InnovatieNetwerk, Deltares en CURNET. Zie ook: www.tijdelijkandersbestemmen.nl.

Impressie van mogelijk tijdelijk gebruik Scheveningen Haven (Bureau Defacto: www.d.efac.to)

Nationale Visie Kust krijgt vorm

Deltaprogramma Kust

Na het vaststellen van het Nationale Kader Kust door staatssecretaris Atsma is het Deltaprogramma Kust begonnen met de Nationale Visie Kust. Veiligheid, bereikbaarheid, ruimte creëren en combineren zijn belangrijke ingrediënten van de visie.

Deze thema's zijn mede gebaseerd op de uitkomsten van de bijeenkomsten die het Deltaprogramma Kust het afgelopen anderhalf jaar organiseerde. De stuurgroep Kust heeft onder meer de resultaten uit de brede bijeenkomst van februari 2011, de Ateliers Kustkwaliteit en diverse bijeenkomsten en sessies samengevoegd. Dit heeft geleid tot een eerste aanzet voor de Nationale Visie Kust.
Het doel van de visie is een veilige, sterke en mooie kust waar ook ruimte is voor bedrijvigheid, recreatie en werken en leven. Daarvoor zal het Deltaprogramma Kust streefbeelden ontwikkelen waarin de hotspots van de kust zijn aangewezen voor 2020, 2050 en 2100. De opgaven voor veiligheid op de lange termijn (2050 – 2100) worden gekoppeld aan de ontwikkelingen op de korte (2020) en middellange termijn (2050).

Kust onder druk
Onze Noordzeekust staat onder druk door een stijgende zeespiegel en dalend land. Dit vergroot de kans op overstromingen en heeft invloed op onze veiligheid. Achter onze duinen en dijken ontstaat een steeds groter economisch kapitaal. Bevolking en ruimtegebruik nemen nog altijd toe. Daarom vinden er ontwikkelingen rond onze kust plaats op het gebied van beheer en onderhoud van kustveiligheid, maar ook ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van natuur, economie, wonen, recreatie en toerisme. Er is behoefte om de veiligheidsopgaven samen met deze ruimtelijke ontwikkelingen meer integraal op te pakken.

Integrale aanpak
In de Nationale Visie Kust zal het combineren van de veiligheids- en ruimtelijke opgaven uitgangspunt zijn. Het Deltaprogramma Kust zal deze opgaven definiëren aan de hand van de geschetste streefbeelden. Op basis van maatwerk worden de opgaven uitgewerkt naar mogelijke oplossingen, zoals opties voor multifunctionele keringen en alternatieve suppletiestrategieën. De streefbeelden en oplossingen moeten robuust genoeg zijn, om te voldoen aan de scenario's voor zeespiegelstijging en veranderende ruimtedruk. De inzet van het Deltaprogramma Kust is een integrale aanpak van deze opgaven en nieuwe, slimme manieren van samenwerking tussen overheden, markt en de stakeholders.
In een voorbereidende sessie op 27 juni van dit jaar voor de Nationale Visie Kust is in samenwerking met alle partners van het Deltaprogramma Kust een indeling gemaakt van de belangrijkste thema's voor de kust. Het gaat onder andere om bereikbaarheid, veiligheid, ruimte maken en het combineren van functies (bijvoorbeeld een parkeergarage in een dijk). Hierbinnen komen vraagstukken aan de orde, zoals de herstructurering van badplaatsen, hoe wordt omgegaan met de zogenoemde reserveringszone en de ontwikkeling van jachthavens.

Agenda

DELTAPROGRAMMA KUST

- **22 september 2011 Atelier Kustkwaliteit 'Karakteristiek & profiel Kustplaatsen' in Den Helder (zie: www.atelierkustkwaliteit.nl)**
- **4 oktober 2011 Atelier Kustkwaliteit 'Delflandse Kust' (zie: www.atelierkustkwaliteit.nl)**

Atelier Kustkwaliteit is een werkplaats gericht op het ontwikkelen, ontwerpen, verdiepen, verspreiden en bediscussiëren van nieuwe ideeën over veiligheid en ruimtelijke kwaliteit van de Nederlandse Kust.

In gesprek gaan
Het Deltaprogramma Kust vindt het belangrijk tot een gezamenlijke visie te komen. Dat betekent dat we het komende anderhalf jaar input zullen verzamelen, met betrokkenen in gesprek gaan en hen informeren over de voortgang en de belangrijke momenten. Dat betekent niet dat iedereen het altijd eens zal zijn met wat er in de uiteindelijke visie staat. Wel is voor de afwegingen input uit het veld onmisbaar. Die input zal telkens zorgvuldig naast de algemene doelstellingen van de Nationale Visie Kust en naast de uitgangspunten van het Nationale Kader Kust en het Deltaprogramma worden gelegd.

Belangrijke momenten

De stuurgroep Kust heeft het proces voor de totstandkoming van de Nationale Visie Kust op hoofdlijnen vastgesteld. Enkele belangrijke momenten voor het vaststellen van de Nationale visie Kust in het komende anderhalf jaar zijn:

• Begin december	Versnellingsweek
• Eerste kwartaal 2012	40% versie beschikbaar
• Eerste kwartaal 2012	Brede overlegronde stakeholders

Mogelijkheden onderzoeken borgen voorkeursstrategie

Deltaprogramma Rivieren

Het Deltaprogramma Rivieren inventariseert de mogelijkheden om een voorkeurstrategie juridisch te borgen.

De voorkeursstrategie van het Deltaprogramma Rivieren wordt pas in 2013 vastgesteld. Vooruitlopend daarop hebben de stuurgroepen Delta-Maas en Delta-Rijn zich uitgesproken om vooraf duidelijkheid te krijgen over de wijze waarop de voorkeursstrategie juridisch wordt geborgd. Binnen het Deltaprogramma Rivieren is een werkgroep bezig om de mogelijkheden in beeld te brengen, inclusief voor- en nadelen. De bedoeling is dat dit jaar in de stuurgroepen over deze voor- en nadelen van gedachten wordt gewisseld, waarna een keuze kan worden gemaakt hoe de voorkeursstrategie juridisch optimaal wordt geborgd. Op die manier kunnen partijen ervan verzekerd zijn dat het resultaat ook doorwerkt in de toekomst. Deze vraag speelt overal bij het Deltaprogramma en bij de deltabeslissingen die in het kader van MIRT-Onderzoekstrajecten plaatsvinden. De ervaringen van de werkgroep zullen worden gebruikt om Deltaprogrammabreed de resultaten van de MIRT-Onderzoeksfase te borgen.

Resultaten werksessies

Deltaprogramma Rivieren

Deltaprogramma Rivieren heeft in juni tijdens drie intensieve werksessies belangrijke resultaten geboekt.

Samen met de betrokken organisaties is gewerkt aan:
1. Langetermijndoelen (horizon op 2100)
2. Zoekrichtingen (mogelijke oplossingen)
3. Een integraal beoordelingskader (voor projecten die op korte termijn starten)
4. De aanpak van regioprocessen (die de komende tijd van start gaan)
5. Verdere uitwerking van de wateropgave

Hieronder leest u wat de resultaten zijn.

Lange termijn doelen (horizon op 2100)
Als je in 2100 het water duurzaam veilig wil afvoeren, moet je je een voorstelling maken van de situatie in 2100. Omdat die situatie veel verder weg ligt, dan de doelen die in beleidsdocumenten zijn geformuleerd, wordt er op basis van *expert judgement* een inschatting gemaakt hoe de functies zich in de loop van de tijd zullen ontwikkelen. Denk hierbij aan: wonen, werken, recreëren, natuur en transport.

Ingenieursbureau Arcadis heeft een inventarisatie gemaakt voor Doelen 2100. Deze inventarisatie is opgedeeld naar de huidige situatie, het bestaande beleid en de ambities over de beleidshorizon. De conceptresultaten zijn neergelegd in *factsheets* en kaarten per riviertak met daarin de belangrijkste kenmerken.
Er zijn suggesties gedaan die nog verwerkt moeten worden. Eén daarvan is een uitbreiding van het studiegebied. In eerste instantie is dat de 1 km-zone, maar naar aanleiding van de werksessie wordt het studiegebied vergroot naar het dijkringengebied.
Deze uitbreiding zorgt voor een grote overlap tussen de verschillende programma's. Dit betekent dat een zorgvuldige afstemming van parameters, systematiek en legenda-eenheden noodzakelijk is.

Werken aan Doelen 2100 is een proces van voortschrijdend inzicht. Door gesprekken met ambtelijke begeleidingsgroepen, sectorgesprekken met brancheorganisaties en de inventarisaties wordt het steeds concreter en beter afgestemd. Eén van die inzichten is dat we ons in Doelen 2100 niet moeten verliezen in de details. Door de situatie op te kleine schaal te bekijken kan namelijk geen nationaal beleid worden gemaakt.

Zoekrichtingen: Mogelijke oplossingen
Tegelijk met het bepalen van de opgave en ambities is het belangrijk om ook dit jaar al te starten met het nadenken over oplossingsrichtingen. Daar gaat het immers uiteindelijk om. Op de werkbijeenkomst van 23 juni stond dit centraal.

We doen dat dit jaar niet door concrete maatregelen te ontwerpen, maar door samen na te denken over welke manieren we straks kunnen gebruiken om de juiste oplossing te kiezen. We werken daarvoor dit jaar met twee begrippen, namelijk: zoekrichtingen en strategieën. Deze samen vormen straks de basis voor een oplossingsstrategie. Conform het Nationaal Deltaprogramma werken we daarom eerst aan zogenaamde mogelijke strategieën die we in een later stadium verfijnen naar kansrijke strategieën. Uiteindelijk zullen die onder leiding van de stuurgroepen in 2013 leiden tot een voorkeursstrategie.

Al eeuwen werken we in ons land aan de delta en de rivieren, vaak met verschillende accenten. Er was altijd een bepaalde politiek-bestuurlijk hoofdrichting in het werk. In de verkenning van de oplossingsstrategie maken we hier gebruik van en noemen we dit een 'zoekrichting'. Dit jaar hebben we vier zoekrichtingen gedefinieerd, namelijk: Grote gebaren, Ruimte voor de Rivier plus, Deltadijken en Leven met Water. Door per zoekrichting een

bijpassend pakket van maatregelen te bedenken en te bepalen welke slimme functiecombinaties mogelijk zijn, ontstaat er een eerste gevoel of we hier aan een goede oplossingsrichting werken. Om niet vooraf te 'polderen' en om tot een slimme combinatie van richtingen te komen, is het nodig de zoekrichtingen enigszins uit te vergroten, om daarmee de hoekpunten van het speelveld op te zoeken. Dit gesprek stond centraal op de werksessie van 23 juni, waarbij we met elkaar meer beeld kregen van de zoekrichtingen door ze ter plekke te schetsen en ideeën en ervaringen uit te wisselen.

Integraal beoordelingskader
Met het nog te ontwikkelen integraal beoordelingskader (IBK) worden de lange en korte termijn verbonden. Het IBK wordt een instrument dat kortetermijninitiatieven beoordeelt op hun bijdrage aan de lange termijn. Door middel van dit instrument geeft het Deltaprogramma Rivieren een advies over initiatieven langs de riviertakken. Het kader is vooral gericht op de veiligheidsopgave van de projecten. Andere aspecten, zoals ruimtelijke ordening, dat onder verantwoordelijk van de provincie valt, worden als aandachtspunt meegenomen in het advies. Het IBK is niet gericht op het afkeuren van plannen, maar juist op het mogelijk maken van projecten.
In de werksessie zijn de vorderingen van de ontwikkeling van het IBK besproken. Er blijkt behoefte aan voorbeelden. Op het moment zijn die er alleen voor het oostelijk deel van het land, maar nog niet voor het westen.

Regioprocessen
De komende twee jaar van onze verkenning staan in het teken van samenwerking om via kansrijke strategieën te komen tot een voorkeursstrategie. Het is cruciaal om dit op het juiste schaalniveau en met de juiste partners te doen. Hoe we dit samen willen doen was onderwerp van een werksessie met deelnemende organisaties. De provincies hebben in dit proces veelal de rol van gebiedsregisseur. Zij organiseren de samenwerking met gemeenten en waterschappen. Deltaprogramma Rivieren heeft een faciliterende rol en zorgt voor de verankering van de resultaten van het regioproces in het grotere geheel van het Deltaprogramma waar het uiteindelijk samenkomt in voorstellen voor deltabeslissingen. In het kader van die rol wordt er in de werksessie gesproken over het aansluiten van het Deltaprogramma Rivieren bij nu al lopende processen, zoals het programma IJssel-Vechtdelta. De mogelijkheden hiervoor worden de komende tijd verder verkend.

Wateropgave
De waterveiligheidsopgave voor deze regioprocessen bestaat uit drie elementen:
- de opgave die volgt uit de conclusies van de derde Toetsing op Veiligheid en nieuwe technische inzichten
- de opgave die volgt uit zeespiegelstijging, bodemdaling en mogelijke veranderingen in rivierafvoeren (lange termijn)
- de mogelijke opgave die volgt uit de actualisering van de waterveiligheidsnormen.

Om te komen tot strategieën die toewerken naar een samenhangend veiligheidsprogramma zal de regio daarbij ook gevraagd worden naar hun invulling van de tweede laag van meerlaagsveiligheid, waarbij de gebiedspilots meerlaagsveiligheid een belangrijke bron van informatie zullen vormen.

Voor het element van de lange termijn waterveiligheidsopgave is voor het Rivierengebied een *update* gemaakt op basis van de nieuwste inzichten. Belangrijkste factor daarbij is de verhoging van de rivierwaterstand horend bij de hogere afvoer (18.000 m3/s voor het Rijnsysteem en 4.600 m3/s voor de Maas). Om deze verhoging van de rivierwaterstand te kunnen berekenen is dit jaar, binnen het zogenaamde Delta-instrumentarium een nieuw rekenmodel gemaakt. De eerste resultaten van deze berekeningen zijn beschikbaar. Afhankelijk van de plek, voorspellen zij een rivierwaterstand die enkele decimeters hoger is, dan waar we nu rekening mee houden.
Het derde element in de wateropgave zijn de veiligheidsnormen die we toepassen, ofwel het niveau van bescherming. Hoe veilig willen we zijn? De huidige normen gaan uit van de situatie in de jaren zestig. Inmiddels is zowel het aantal mensen als de waarde van beschermd goed fors toegenomen. Hierbij is dus niet de hogere waterstand aan de orde, maar de hogere eisen die wij als maatschappij aan onze veiligheid stellen. Dit kan tot een groot aantal maatregelen leiden. Dit onderwerp is de kern van het Deltaprogramma Veiligheid.

Tot slot zijn van groot belang de keuzes die gemaakt worden in de watersystemen die aan het rivierengebied grenzen. Voor rivieren zijn dit de Rijn-Maasmonding en het IJsselmeer. Deze gebieden zijn onderwerp van studie van twee andere Deltaprogramma's. Afgelopen maanden is intensief overlegd met deze gebieden om goed afgestemd te rekenen. Pas wanneer er in die gebieden zicht is op te maken keuzen, kan het effect op de waterstand voor het bovenstroomse rivierengebied worden bepaald. Een eerste verkenning laat echter zien dat in een aantal gevallen het effect aanzienlijk is.

Samenhang
Al deze factoren bepalen uiteindelijk samen de hoogwaterveiligheidsopgave. Vanwege de samenhang tussen deze factoren is er niet op één moment, bij de start van de verkenning, sprake van 'dé opgave'. Deze wordt pas echt scherp in de loop van de verkenning, in samenhang met andere beslissingen. Het is daarom van belang om elkaar goed op de hoogte te houden van de voortgang.
Voor laagwater-en zoetwatervoorziening is dit jaar door het Deltaprogramma Zoetwater de eerste analyse voor laag water uitgevoerd. Voor het rivierengebied is dit vooral uitgedrukt in mogelijke beperkingen voor scheepvaart als gevolg van geringe vaardiepten en in zoetwatervoorziening voor de binnendijkse gebieden.

Workshops **Deltascenario's**

Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden

Het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden werkt momenteel samen met diverse stakeholders aan het opstellen van vier integrale, regionale Deltascenario's,. De scenario's geven een beeld van de mogelijke toekomsten voor de regio Rijnmond-Drechtsteden op de lange termijn, dat wil zeggen 2050 en verder. Hiervoor worden in augustus en september enkele workshops georganiseerd. De eerste vindt plaats op 29 augustus en de laatste op 27 september. Als input voor deze scenario's gebruiken we de inzichten uit de nationale Deltascenario's en de thematische verkenningen Stedelijk gebied, Haven en Industrieel Cluster en Landbouw, Natuur en Visserij. Vervolgens kijken we met experts wat de implicaties zijn van de scenario's voor onze waterveiligheid- en zoetwateropgaven. De scenario's worden gebruikt om de probleemanalyse scherper te maken, om inspiratie te bieden voor het formuleren van strategieën en om de strategieën later te kunnen toetsen.

Meer weten?
Voor meer informatie kunt u terecht bij Michelle Hendriks (michelle.hendriks@minienm.nl).

Samen toewerken naar **deltabeslissing Rijn-Maasdelta**

Deltaprogramma Zuidwestelijke Delta

Eén van de vijf deltabeslissingen is de Rijn-Maasdelta. Kernvraag voor de Rijn-Maasdelta is hoe het rivierwater uit de Rijn en de Maas veilig naar zee kan stromen. De drie betrokken deelprogramma's (Rivieren, Rijnmond-Drechtsteden en Zuidwestelijke Delta) beantwoorden deze vraag gezamenlijk. De komende maanden maken zij concrete afspraken over de samenwerking. Zo wordt gekeken naar wat we vanuit de drie deelprogramma's weten over mogelijke knelpunten voor waterveiligheid en zoet water in de Rijn-Maasdelta. Maar ook kijken we hoe we op een vergelijkbare manier kunnen komen tot mogelijke oplossingsrichtingen (strategieën) en wat een geschikte beoordeling is van deze oplossingsrichtingen. Tot slot wordt gekeken hoe we dit bestuurlijk en maatschappelijk kunnen organiseren. In november zullen de stuurgroepen van de Deltaprogramma's hieraan onder leiding van de deltacommissaris richting geven.

Werk aan de delta: kustversterking in Scheveningen **FOTO** Tineke Dijkstra

Nieuwe nieuwsbrief Deltaprogramma

Dit is DeltaNieuws, een gezamenlijke uitgave van alle deelprogramma's van het Deltaprogramma, waarin ook overkoepelende onderwerpen aan de orde komen. Deze nieuwsbrief verschijnt eens per twee maanden en komt in de plaats van de nieuwsbrieven die de deelprogramma's afzonderlijk uitbrachten. Zo willen we de samenhang tussen de verschillende onderwerpen en activiteiten binnen het Deltaprogramma benadrukken.

Doel van het Deltaprogramma is om Nederland ook voor de volgende generaties te beschermen tegen hoog water en te zorgen voor voldoende zoet water.
Het Deltaprogramma is een nationaal programma. Rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen werken hierin samen met inbreng van maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven.

Afmelden?
U ontvangt deze nieuwe en Deltaprogrammabrede nieuwsbrief, omdat u op de abonneelijst staat van de nieuwsbrief van een van de deelprogramma's. Wilt u DeltaNieuws niet ontvangen? Schrijf u dan uit. Mail naar:
nieuwsbrief@deltacommissaris.nl

Reageren?
Mail naar: nieuwsbrief@deltacommissaris.nl

Dit is een uitgave van het
Deltaprogramma
Postbus 90653 2509 LR Den Haag
www.rijksoverheid.nl/deltaprogramma of www.deltacommissaris.nl
September 2011